

ÎNVĂȚĂMÂNTUL DIN DANEMARCA CENTRAT PE VALORI - PROVOCARE SAU UTOPIE PENTRU ÎNVĂȚĂMÂNTUL ROMÂNESC

Prof. Monica -Laura Tomescu
Liceul Teoretic "Lucian Blaga" Cluj-Napoca

Oportunitatea de a participa la Vizita de studiu " School leadership and value-based management" în Viborg, Danemarca - octombrie 2010 mi-a dat șansa de a cunoaște exemple de bune practici în organizarea învățămîntului danez dar și în domeniul managementului respectiv a leadership-ului aplicat în școală. Totodată am realizat un studiu comparativ al învățămîntului danez versus cel românesc.

În timpul vizitei de studiu din Danemarca am vizitat mai multe școli publice și am avut șansa să discutăm cu factori de răspundere din domeniul învățămîntului: directori de școli, responsabili de comisii de la nivelul școlii, profesori, elevi, părinți și nu în ultimul rând reprezentanți ai municipalității astfel încât am putut realiza o radiografie pertinentă a sistemului de învățămînt din comunitatea Viborg-ului, Danemarca.

În municipalitatea Viborg sunt stabilite câteva valori fundamentale care stau la baza întregului management. Este deosebit de interesant modul de implementare în diferitele tipuri de școli.

Toată politica de personal se bazează pe următoarele valori :

- diversitate;
- ordine /disciplina;
- competență;
- curaj.

Este evident că aceste valori stau la baza tuturor deciziilor. Implementarea se face de sus în jos, la toate nivelurile. Ceea ce este foarte clar este că acest tip de management s-a creat pe o decizie politică. Deși valorile ar trebui să fie independente de buget, în realitate școlile se confruntă cu tăieri bugetare.

Managerii de școli sunt obligați să creadă și să practice acest sistem de valori în propria școală. Autonomia școlii le dă posibilitatea să interpreteze și să discute aceste valori în colectivitatea din care fac parte și pe care, mai apoi să le aplice cu strictețe în viața școlii. Cuvintele cheie sunt:

- autonomie;
- participare;
- responsabilitate;
- încredere;
- stare de bine, fericire.

Principalele priorități în educația copiilor sunt starea de bine, confortul psihic și armonia. Evaluările dețin un loc secundar în prioritățile învățămîntului obligatoriu.

Totul este conceput astfel încât să fie evitate situațiile stresante atât pentru elevi, profesori sau directorul de școală (-exemplu : rezultatele evaluărilor nu sunt făcute cunoscute elevilor și părinților ci doar profesorilor cu scop de concepere a planurilor de ameliorare pentru elevii cu dificultăți de învățare). Acceptarea insuccesului și critica sunt considerate ineficiente, demotivante. Abordarea pozitivă a oricărui aspect este considerată strategia eficientă. Totuși, în liceu, am găsit o apropiere cu sistemul nostru de învățămînt deoarece apare noțiunea de evaluare atât a profesorului de către director cât și a elevilor de către profesori. Este singurul tip de școală în care se discută despre performanță.

Totul se bazează pe încredere. Directorul pleacă de la premisa că profesorii sunt deosebit de conștiințioși. Ei lucrează foarte mult in echipă unde își stabilesc obiectivele pe care le urmăresc. Nu se pune problema că cineva din sistem nu își îndeplinește fișa postului.

Dacă apar disfuncțiuni directorul rezolvă punctual problema după care se detașează de echipe și subiect. Se consideră că directorul nu trebuie să se concentreze pe procesul educativ (pentru asta există directori adjuncți, responsabili de echipe și compartimente) ci el trebuie să gândească strategia școlii respectiv poziția și relația ei cu comunitatea.

Funția de director nu este râvnită în sistemul educațional danez. Danezii evită funcțiile de conducere deoarece le consideră o mare responsabilitate și cronofage iar filosofia lor de viață este de a obține starea de fericire.

Tot sistemul danez se bazează pe exercițiul democrației pe care-l învață de pe băncile școlii. Un exemplu de bună practică este cel de la școala Moolehojskolen unde ne-a fost prezentată “democrația elevilor” un mod de a conduce școala cu ajutorul “House Concil”. Acesta funcționează aproximativ ca și Consiliul Elevilor din școlile românești, dar există totuși diferențe semnificative. În House Concil fiecare clasă are un reprezentant dar astfel încât fiecare elev să ajungă să facă parte din acesta. Un elev citește ordinea de zi a ședinței, se discută despre realizările săptămânii anterioare și se fixează agenda săptămânii viitoare, luându-și responsabilități. Elevii sunt bucuroși că părerea lor este auzită și că, deși adulții au decizia ei o pot totuși influența. O regula de aur este că ceva odată stabilit nu se mai discută și negociază.

Condițiile din școli sunt foarte bune: spații imense, dotări impresionabile-materiale și mijloace didactice de ultimă generație. Au multe spații pentru recreere și relaxare dar și pentru socializare atât în incinta școlii cât și în curtea școlii. Ca și număr de elevi școlile sunt mici ca efective (200-350 elevi); este alocat foarte mult spațiu-per elev, o școală având mai multe clădiri.

O importanță mare în sistemul de învățământ danez îl reprezintă “ S.F.O. - programme”, ceea ce numim noi” After School “. Aici, contra unei sume de bani plătite de părinți, elevii își petrec sub îndrumarea pedagogilor o parte din după-masă, după terminarea orelor de curs și până la ora 17 când sunt preluați de părinți. Intersant este faptul că ei nu-și fac temele pentru a doua zi (doar dacă ei optează pentru asta (ci au doar activități de loisire). Responsabilitatea temelor o au părinții nu școala. Un amănunt interesant ar fi că majoritatea elevilor sunt desculți în școală, pantofii fiind lăsați la intrare tocmai pentru păstrarea curățeniei în școală.

Din punct de vedere social Danemarca are puțini imigranți deoarece condițiile de acceptare a imigranților sunt foarte dure.

În schimb au mulți copii cu probleme sociale sau cu nevoi speciale cărora li se acordă o atenție deosebită. În școlile cu asemenea probleme, cum ar fi Houlkaerskolen, există un program pilot în care lucrează echipe formate din 1 profesor și un 1 asistent social pentru fiecare elev. Acestea se ocupă îndeaproape de elev inclusiv în timpul liber, conlucrând totodată cu familiile dar și cu poliția când este necesar.

În ceea ce privește copiii cu nevoi speciale se încearcă integrarea lor în școlile de masă dar se lucrează cu ei și individual de la 2 la 15 ore pe săptămână. Pentru elevii cu dislexie există un centru special unde elevii sunt aduși din toată comunitatea Viborg-ului pentru programe remediale care durează între 6-8 săptămâni. În acest timp sunt învățați să folosească mijloace de învățare specifice. Sunt elevi care revin și în anii următori pentru a putea să facă față școlii de masă.

Ca și concluzie deși există similitudini cu sistemul românesc de învățământ există totuși câteva diferențe majore pe care le voi evidenția:

-sistemul de management se bazează pe valori fundamentale stabilite de comunitate care sunt acceptate și asumate în toate structurile și la toate nivelurile

-conștiința joacă un rol mai important în monitorizare și evaluare decât personalul ierarhic superior lucru care în România ar fi o utopie;

-foarte multe decizii se iau la nivelul celor care trebuie să le și îndeplinească fapt puțin întâlnit la noi;

-învățământul obligatoriu este orientat spre frecvență și finalizarea de către toți elevii și nu pe evaluare și obținere de performanțe;

-se cheltuiesc mult mai multe fonduri pentru elevii cu probleme de învățare sau sociale decât pentru cei orientați spre performanță;

-dacă în sistemul românesc de învățământ stresul este cuvântul la ordinea zilei în cel danez el nu există fiind înlocuit cu relaxare, respectiv confort psihic ;

Aceasta, cred ca este secretul faptului că danezii sunt declarați cel mai fericit popor din lume.

